

SZKODY POWODOWANE PRZEZ WILKI na terenie działania REGIONALNEJ DYREKCJI OCHRONY ŚRODOWISKA W GORZOWIE WLKP.

Gorzów Wlkp., 17-18 marca 2021 r.

Tomasz Kozłowski, Kamila Strzesak
RDOŚ w Gorzowie Wlkp.

Podstawy prawne szacowania szkód

- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r. poz. 55) – art. 126 ust. 11;

„Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw rolnictwa i ministrem właściwym do spraw rybołówstwa określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy szacowaniu szkód oraz sposób wypłaty odszkodowań za szkody, o których mowa w ust. 1, a także wzory dokumentów dotyczących szacowania szkód i wyliczania odszkodowań oraz terminy zgłoszenia i szacowania szkody, kierując się potrzebą dokonywania oceny rzeczywistej szkody oraz przyjęcia wysokości wyceny szkody według cen rynkowych”

Podstawy prawne szacowania szkód

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową (Dz. U. z 2018 r. poz. 645)

Szacowanie szkód

- Wniosek złożony w rdoś przez poszkodowanego (lub inne powiadomienie o szkodzie)
- Rejestracja wniosku
- Powiadomienie o oględzinach
- Przeprowadzenie oględzin (ocena śladów umożliwiających określenie przyczyny powstania szkody, określenie rodzaju i rozmiaru szkody,

Szacowanie szkód

- rodzaj zabezpieczeń zastosowanych przed atakiem wilków, sposób nadzoru nad zwierzętami gospodarskimi w okresie od zachodu do wschodu słońca, czas wyrządzenia szkody),
- Wykonanie dokumentacji fotograficznej szkody,
- Sporządzenie protokołu oględzin,
- Weryfikacja dokumentacji hodowlanej,

Szacowanie szkód

- Odebranie oryginału wniosku o odszkodowanie, jeśli wcześniej nie został przesłany (np. ePUAP)
- Ocena przesłanej ewentualnie dokumentacji uzupełniającej (np. dokumentacja leczenia, utylizacji)
- Wyliczenie i wypłata odszkodowania – jeśli wniosek, ocena na podstawie oględzin i zgromadzona dokumentacja zostaną rozpoznane pozytywnie.

Szacowanie szkód

- Po ustaleniu wysokości odszkodowania za szkodę, przesłanie pisma informującego o wysokości ustalonego odszkodowania z kopią protokołu oględzin oraz formularzem szacowania szkody.
- W sprawach spornych dotyczących wysokości odszkodowań za szkody wyrządzone przez zwierzęta, o których mowa w ust. 1, orzekają sądy powszechne (art. 126 ust. 10 uop).

Szacowanie szkód - prewencja

- 1. Wzór wniosku o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazów oraz opis wymagań formalnych:
- <https://www.gov.pl/web/rdos-gorzow-wielkopolski/wniosek-o-wydanie-zezwolenia-na-odstepstwa-od-zakazow-w-stosunku-do-gatunkow-dziko-wystepujacych-zwierzat-roslin-lub-grzybow-objetych-ochrona>

Szacowanie szkód - prewencja

Wymagania formalne dotyczące wniosku

Zadanie	Zezwolenie regionalnego dyrektora ochrony środowiska na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących zwierząt, roślin i grzybów objętych ochroną
Podstawa prawna	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody
Wymagane dokumenty potrzebne do rozpatrzenia sprawy	1) wniosek o wydanie zezwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków dziko występujących roślin i grzybów objętych ochroną; 2) oryginał potwierdzenia uiszczenia opłaty skarbowej.
Forma załatwienia sprawy	Decyzja administracyjna
Miejsce złożenia dokumentów	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Jagiellończyka 13 tel.: 887-101-300, fax.: 95 71-25-045, e-mail: sekretariat.gorzowwlpk@rdos.gov.pl
Opłata	82 zł Tytuł wpłaty: „Opłata za wydanie zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska”;
Dane do wniesienia opłaty skarbowej	Nazwa odbiorcy: Urząd Miasta Gorzowa Wlkp. Nr konta 44 1020 5402 0000 0302 0325 6575 Podmioty zwolnione z opłaty skarbowej określa ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej. Obowiązek zapłaty opłaty skarbowej od wydania zezwolenia następuje z chwilą złożenia wniosku o wydanie zezwolenia

Szacowanie szkód - prewencja

- **TRYB ODWOŁAWCZY**

- Na podstawie art. 129 § 1 i 2 k.p.a. strona może odwołać się od decyzji do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, za pośrednictwem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 14 dni od daty doręczenia decyzji.
- Zgodnie z art. 127a § 1 i 2 k.p.a. w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Oświadczenie o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania należy wnieść do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.

Szacowanie szkód

- W przypadku występowania szkód wyrządzanych przez wilki, pomimo podjętych działań prewencyjnych, można skorzystać z możliwości złożenia stosownego **wniosku o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez wilki**, dostępnego pod adresem internetowym:
- <https://www.gov.pl/web/rdos-gorzow-wielkopolski/szacowanie-szkod-wyrzadzonych-przez-zwierzeta-objete-ochrona-gatunkowa---wilki>
- <https://www.gov.pl/attachment/75d55bf9-a8a9-4b83-b2cf-c9e9991dc55e>

Szacowanie szkód

Wymagania formalne dotyczące wniosku

Zadanie	Szacowanie szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową – wilki Odrębnie: a/ osoby fizyczne b/ osoby prawne i inne jednostki organizacyjne
Podstawa prawna	Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 lutego 2018 r. w sprawie szacowania szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową.
Wymagane dokumenty potrzebne do rozpatrzenia sprawy	<ol style="list-style-type: none"> 1) wniosek o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez wilki, 2) kopia dokumentu potwierdzającego prawo własności mienia, które uległo szkodzie, a w przypadku szkody wyrządzonej w pogłowie zwierząt gospodarskich: <ol style="list-style-type: none"> a) oświadczenie poszkodowanego, że zwierzę będące przedmiotem szkody jest własnością poszkodowanego, b) kopia dokumentacji hodowlanej albo oświadczenie poszkodowanego o gotowości udostępnienia dokumentacji hodowlanej do wglądu podczas oględzin szkody lub 3) kopia dokumentu potwierdzającego oddanie poszkodowanemu mienia, które uległo szkodzie, do gospodarczego korzystania, w szczególności umowy użytkowania, najmu, dzierżawy albo oświadczenie poszkodowanego o posiadaniu samoistnym mienia, które uległo szkodzie, 4) odpowiednio do przedmiotu szkody: <ol style="list-style-type: none"> a) oświadczenie poszkodowanego, że powstała szkoda skutkuje zmniejszeniem przychodów z działalności rolniczej w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 200, z 2017 r. poz. 2494 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 317 i 398) - jeżeli poszkodowanym jest rolnik, 5) upoważnienie od ewentualnych współwłaścicieli, 6) pisemne pełnomocnictwo - w przypadku, gdy poszkodowany ustanowił pełnomocnika

Szacowanie szkód

Wymagania formalne dotyczące wniosku

Zadanie	Szacowanie szkód wyrządzonych przez niektóre gatunki zwierząt objęte ochroną gatunkową - wilki
Zakończenie postępowania	Informacja o sposobie załatwienia sprawy i wysokości ustalonego odszkodowania, protokół oględzin oraz kopia formularza szacowania szkody
Miejsce złożenia dokumentów	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim 66-400 Gorzów Wlkp., ul. Jagiellończyka 13 tel.: 887-101-300, fax.: 95 71-25-045, e-mail: sekretariat.gorzowwlp@rdos.gov.pl
Opłata	Brak
Tryb odwoławczy	Zgodnie z art. 126 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody w sprawach spornych dotyczących wysokości odszkodowań za szkody wyrządzone m.in. przez bobry, orzekają sądy powszechne.

Szacowanie szkód

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim

WNIOSEK O ODSZKODOWANIE ZA SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ WILKI (OSOBY FIZYCZNE)

1. Dane Wnioskodawcy⁰:

a).....

(imię i nazwisko poszkodowanego)

b).....

(numer PESEL poszkodowanego albo numer paszportu lub innego dokumentu stwierdzającego tożsamość - w przypadku gdy poszkodowany nie posiada numeru PESEL)

c) adres do korespondencji:

Miejscowość.....

ulica..... nr.....

kod: - poczta:.....

telefon:.....

2. Lokalizacja szkody:

powiat:.....

gmina:.....

miejscowość:.....

opis miejsca:.....

3. Forma władania przedmiotem szkody:

.....

4. Imię i nazwisko właściciela zwierząt zgłoszonych do szkody (gdy Wnioskodawca nie jest właścicielem):

.....

5. Rodzaj szkody:

.....

6. Dane dotyczące zaatakowanych i poszkodowanych zwierząt:

A) gatunek/ilość:.....

pleć/ilość:

wiek/ilość:

Szacowanie szkód

- 7. Data stwierdzenia szkody
 - 8. Opis szkody i okoliczności zdarzenia:
.....
.....
.....
.....
.....
.....
 - 7. Wskazanie pełnomocnika (jeśli jest ustanowiony):
.....
 - 8. Informacja o numerze rachunku bankowego, na który ma być wypłacone odszkodowanie, lub wskazanie innego sposobu wypłaty odszkodowania
.....
 - 9. Komu zgłoszono atak drapieżnika (nazwa podmiotu i kontakt telefoniczny):
.....
.....
.....
 - 10. Urząd Skarbowy właściwy do rozliczenia podatku:.....
.....
adres Urzędu Skarbowego:.....
- _____
- (miejsowość, data)
- _____
- (podpis Wnioskodawcy)

Szacowanie szkód

- **UWAGA !**
- **DO WNIOSKU NALEŻY DOŁĄCZYĆ:**
- aktualne oświadczenie poszkodowanego, że zwierzę będące przedmiotem szkody jest własnością poszkodowanego – **załącznik nr 1 pkt 1)**
- kopię dokumentacji hodowlanej albo oświadczenie poszkodowanego o gotowości udostępnienia dokumentacji hodowlanej do wglądu podczas oględzin szkody,
- kopię dokumentu potwierdzającego oddanie poszkodowanemu mienia, które uległo szkodzie, do gospodarczego korzystania (jeśli poszkodowany nie jest właścicielem) z oświadczeniem o aktualności powyższych danych – załącznik nr 1 pkt 3)
- upoważnienie od ewentualnych współwłaścicieli,
- oświadczenie poszkodowanego, że powstała szkoda skutkuje zmniejszeniem przychodów z działalności rolniczej w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 200, z 2017 r. poz. 2494 oraz z 2018 r. poz. 106, 138, 317 i 398) - jeżeli poszkodowanym jest rolnik – **załącznik nr 1 pkt 2)**
- pisemne pełnomocnictwo - w przypadku, gdy poszkodowany ustanowił pełnomocnika.

Szacowanie szkód

- Załącznik nr 1

- **Oświadczenie poszkodowanego, że zwierzę będące przedmiotem szkody jest własnością poszkodowanego**

- Ja, niżej podpisana/y*--..... oświadczam, że jestem właścicielem zagryzionego/zagryzionych* zwierzęcia/zwierząt*.....

-
-

- **niepotrzebne skreślić*

-
- (data, podpis)

- **Oświadczenie poszkodowanego, że powstała szkoda skutkuje zmniejszeniem przychodów z działalności rolniczej w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 200, z 2017 r., poz. 2494 oraz z 2018 r., poz. 106, 138, 317 i 398):**

- Ja, niżej podpisana/y*--..... oświadczam, że powstała szkoda skutkuje zmniejszeniem przychodów z działalności rolniczej w rozumieniu art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 200, z 2017 r., poz. 2494 oraz z 2018 r., poz. 106, 138, 317 i 398)

- **w przypadku, gdy poszkodowany nie jest rolnikiem należy wpisać „nie dotyczy”*

Szacowanie szkód

- **Oświadczenie o aktualności danych**

-
- Ja, niżej podpisana/y*--, zam.

..... pesel,
oświadczam, iż dołączone do wniosku o odszkodowanie dokumenty: **akt notarialny/wypis z księgi wieczystej lub inny dokument potwierdzający prawo własności*** są aktualne i zgodne ze stanem faktycznym i prawnym.

-
- *niewłaściwe skreślić

.....
(data, podpis)

- **Oświadczam, iż wyrażam zgodę na przetwarzanie moich danych osobowych zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, zwanego dalej „RODO”)**

.....
(miejsowość, data)

.....
(podpis Wnioskodawcy)

Szacowanie szkód

- ^① **Zgodnie z art. 13 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. informuję, iż:**
 1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim z siedzibą przy ul. Jagiellończyka 13, 66-400 Gorzów Wielkopolski (I piętro budynku Banku Pekao S.A.).
 2. Kontakt z Inspektorem Ochrony Danych w Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim możliwy jest pod adresem email iod.gorzowwlp@rdos.gov.pl.

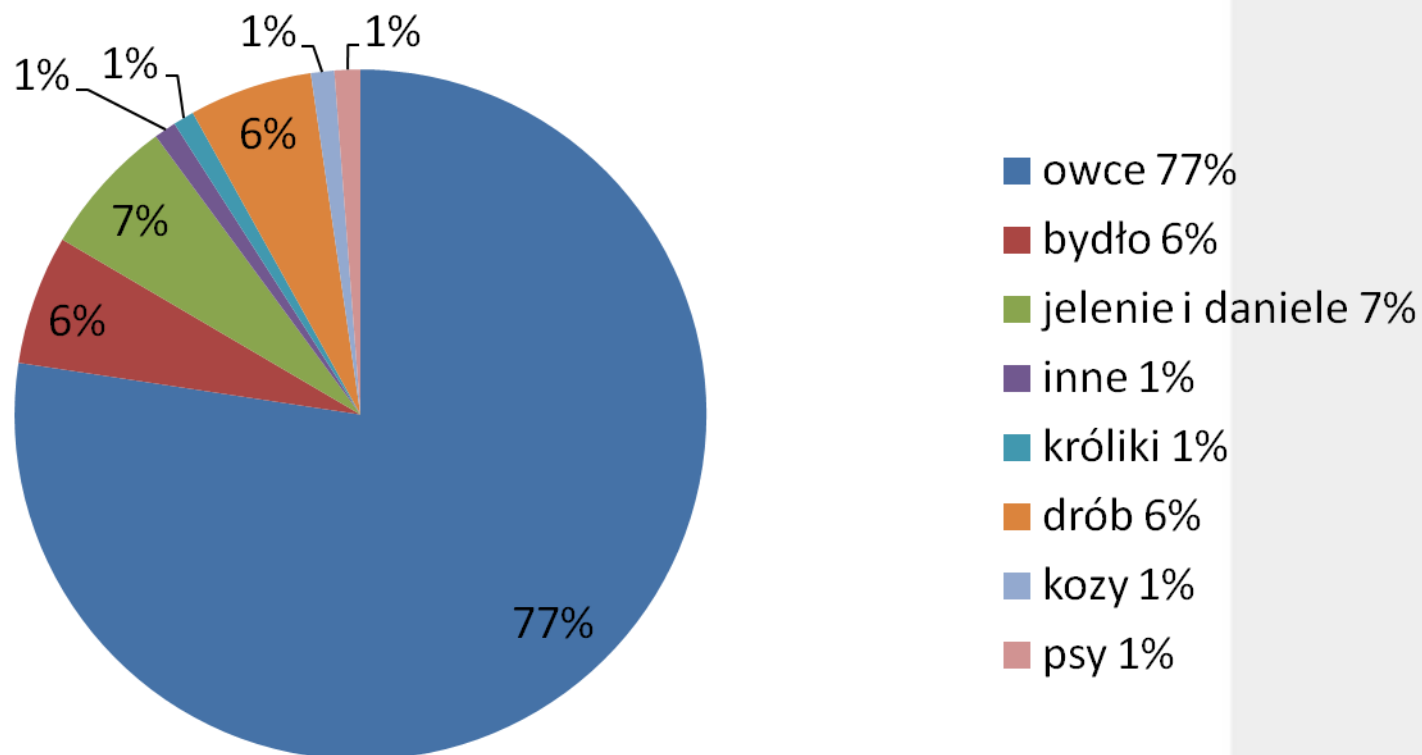
[...]

 12. Administrator dokłada wszelkich starań, aby zapewnić wszelkie środki fizycznej, technicznej i organizacyjnej ochrony danych osobowych przed ich przypadkowym czy umyślnym zniszczeniem, przypadkową utratą, zmianą, nieuprawnionym ujawnieniem, wykorzystaniem czy dostępem, zgodnie ze wszystkimi obowiązującymi przepisami.

Wniosek można złożyć osobiście w RDOŚ w Gorzowie Wlkp., ul. Jagiellończyka 13/104,(p. I) lub przesłać do elektronicznej skrzynki podawczej (ESP). Pełna informacja dotycząca korzystania z ESP dostępna jest na stronie internetowej <http://bip.gorzow.rdos.gov.pl/> w zakładce „Kontakt”.

Szkody powodowane przez wilki

Zwierzęta zagryzione przez wilki w 2017 r.

SZKODY POWODOWANE PRZEZ WILKI

WOJEWÓDZTWA	Liczba zgłoszonych szkód wyrządzonych przez wilka <i>Canis lupus</i> w 2017 r.	Wielkość populacji 2017 r.	Szkodowość populacji (%)
Polska	621	2 390	26
Dolnośląskie	1	52	2
Kujawsko-pomorskie	3	25	12
Lubelskie	2	206	1
Lubuskie	11	335	3
Łódzkie	–	-	-
Małopolskie	305	70	436
Mazowieckie	18	12	150
Opolskie	–	-	-
Podkarpackie	149	785	19
Podlaskie	37	167	22
Pomorskie	13	142	9
Śląskie	6	30	20
Świętokrzyskie	1	45	2
Warmińsko-mazurskie	52	130	40
Wielkopolskie	6	108	6
Zachodniopomorskie	17	268	6

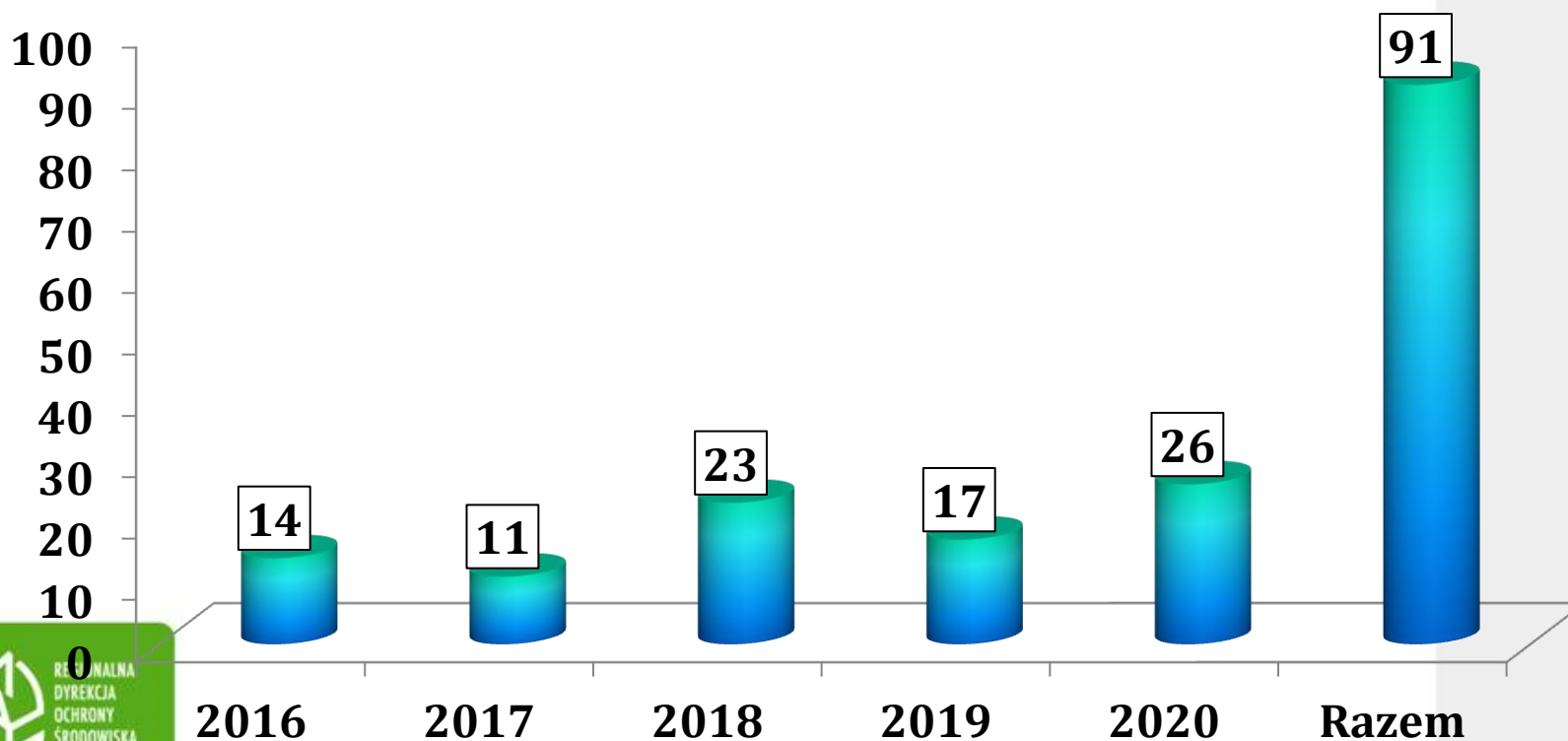

SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ WILKI

Rok	Ilość złożonych wniosków o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez wilki
2016	14
2017	11
2018	23
2019	17
2020	26
Razem	91

SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ WILKI

Ilość złożonych wniosków o odszkodowanie za szkody wyrządzone przez wilki w latach 2016 – 2020 w województwie lubuskim

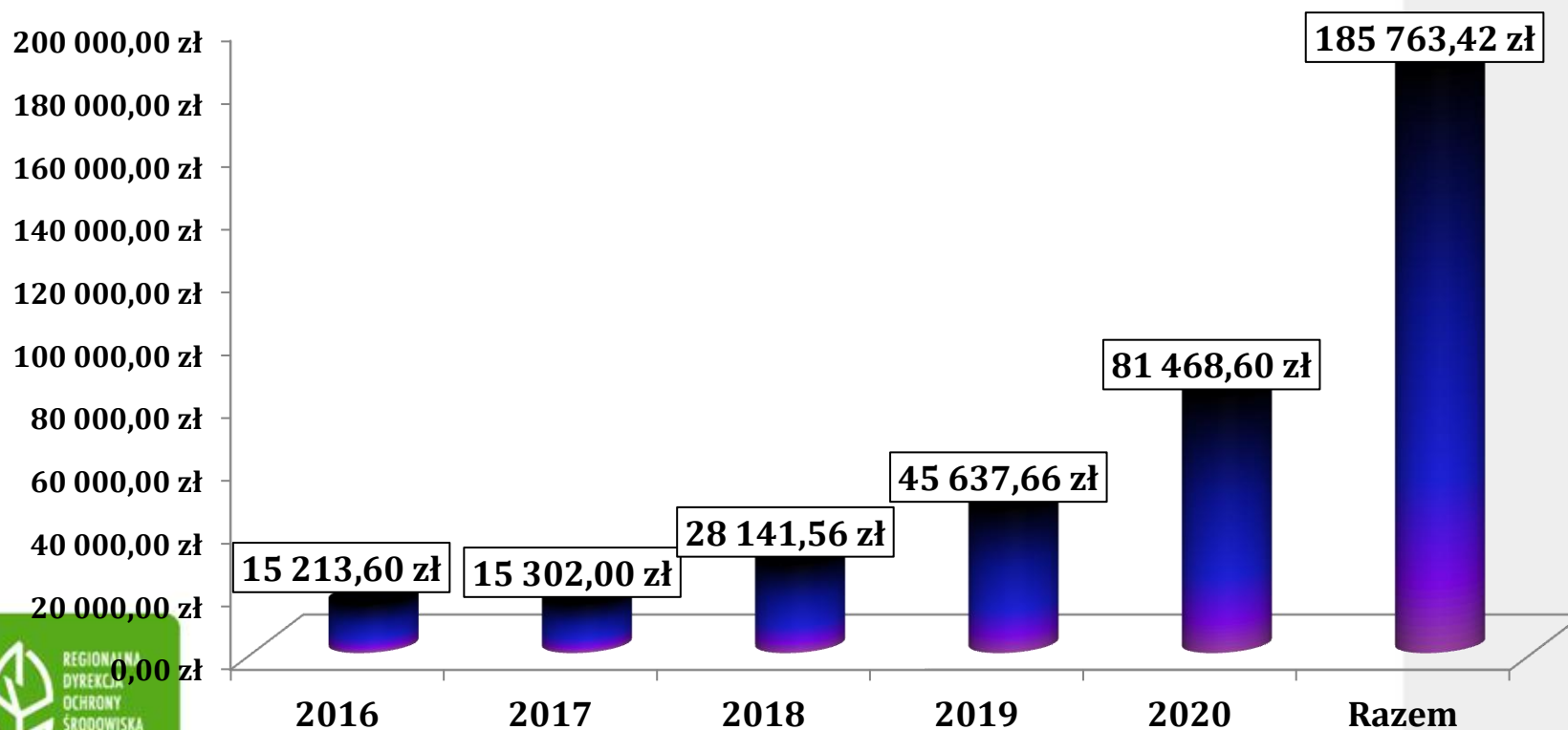

SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ WILKI

Rok	Wysokość naliczonego odszkodowania [zł]
2016	15 213,60 zł
2017	15 302,00 zł
2018	28 141,56 zł
2019	45 637,66 zł
2020	81 468,60 zł
Razem	185 763,42 zł

SZKODY WYRZĄDZONE PRZEZ WILKI

Wysokość naliczonego odszkodowania za szkody wyrządzone przez wilki w latach 2016 – 2020 w województwie lubuskim

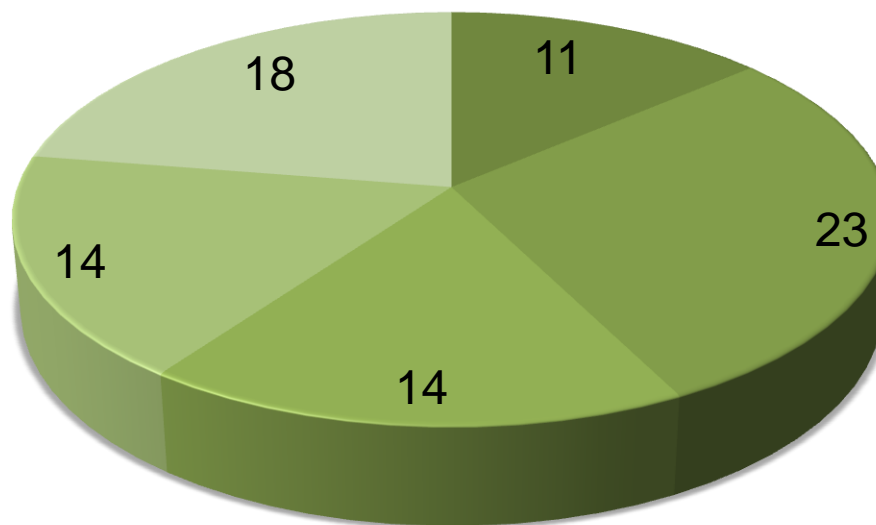

ZGŁOSZENIE OBECNOŚCI WILKA (obserwacje + zgłoszenia martwych osobników)

Rok	Zgłoszenie obecności wilka (obserwacje + zgłoszenia martwych osobników)
2017	11
2018	23
2019	14
2020	14
2021 (stan na dzień 25.02.2021 r.)	18
Razem	80

ZGŁOSZENIE OBECNOŚCI WILKA (obserwacje + zgłoszenia martwych osobników)

Ilość zgłoszonych przypadków obecności wilka w latach 2017 – 2021 w województwie lubuskim

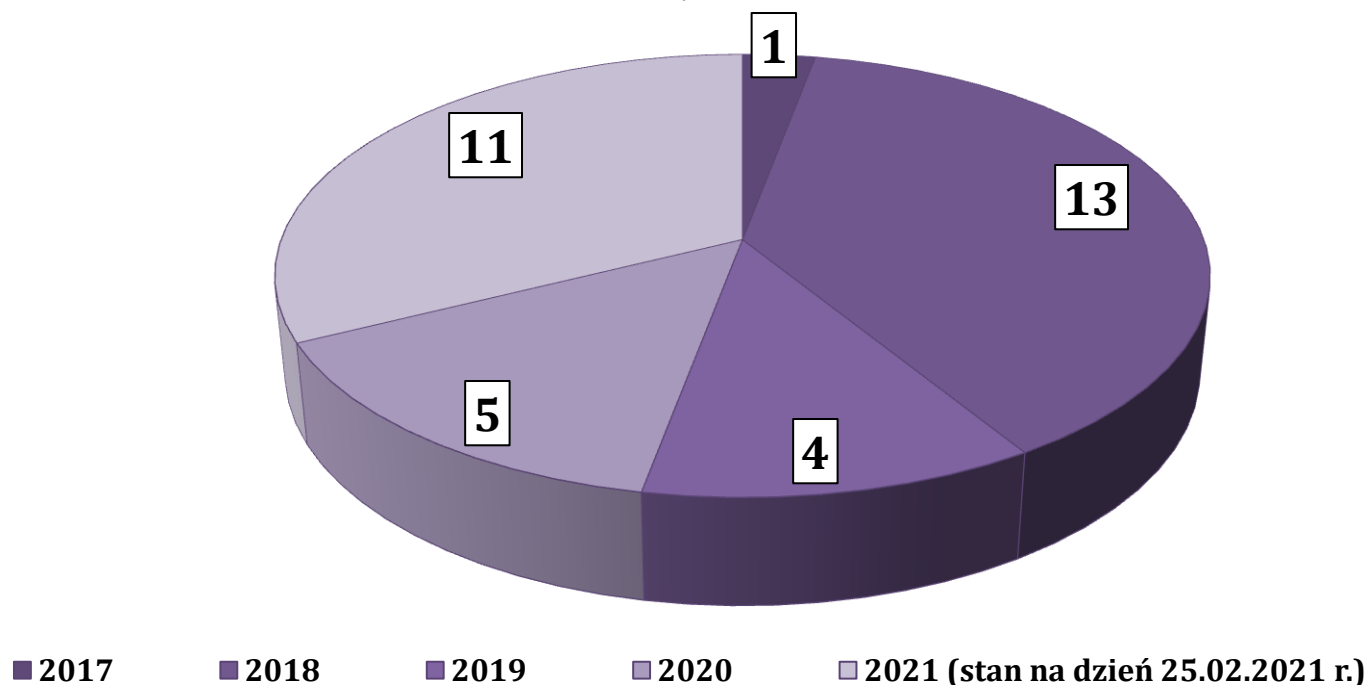
■ 2017 ■ 2018 ■ 2019 ■ 2020 ■ 2021 (stan na dzień 25.02.2021 r.)

ZGŁOSZENIE OBSERWACJI WILKA

ROK	Zgłoszenie obserwacji wilka
2017	1
2018	13
2019	4
2020	5
2021 (stan na dzień 25.02.2021 r.)	11
Razem	34

ZGŁOSZENIE OBSERWACJI WILKA

Ilość zgłoszonych przypadków obserwacji wilka w latach 2017 – 2021 w województwie lubuskim

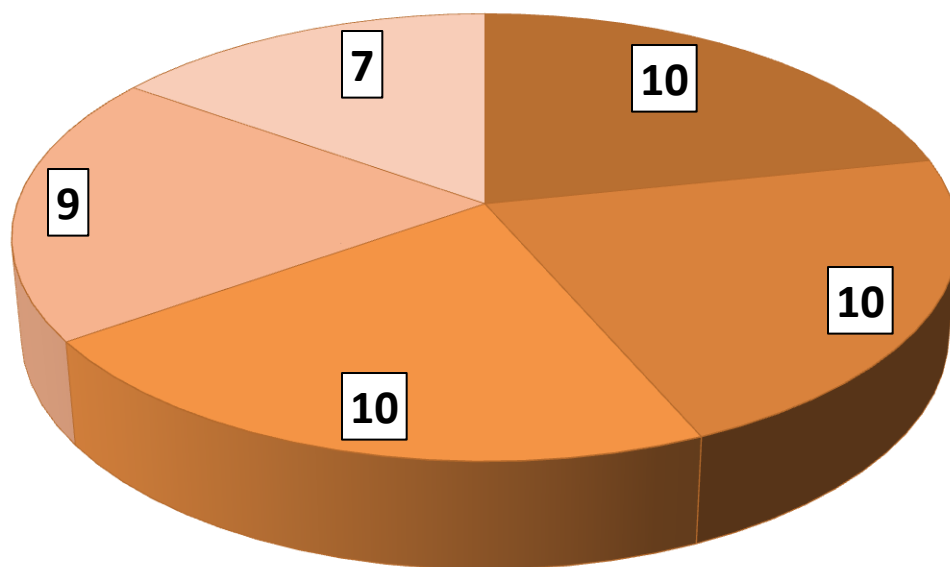

ZGŁOSZENIE MARTWEGO OSOBNIKA WILKA

Rok	Zgłoszenie martwego osobnika wilka
2017	10
2018	10
2019	10
2020	9
2021 (stan na dzień 25.02.2021 r.)	7
Razem	46

ZGŁOSZENIE MARTWEGO OSOBNIKA WILKA

Ilość zgłoszonych przypadków martwego wilka w latach
2017 – 2021 w województwie lubuskim

■ 2017

■ 2018

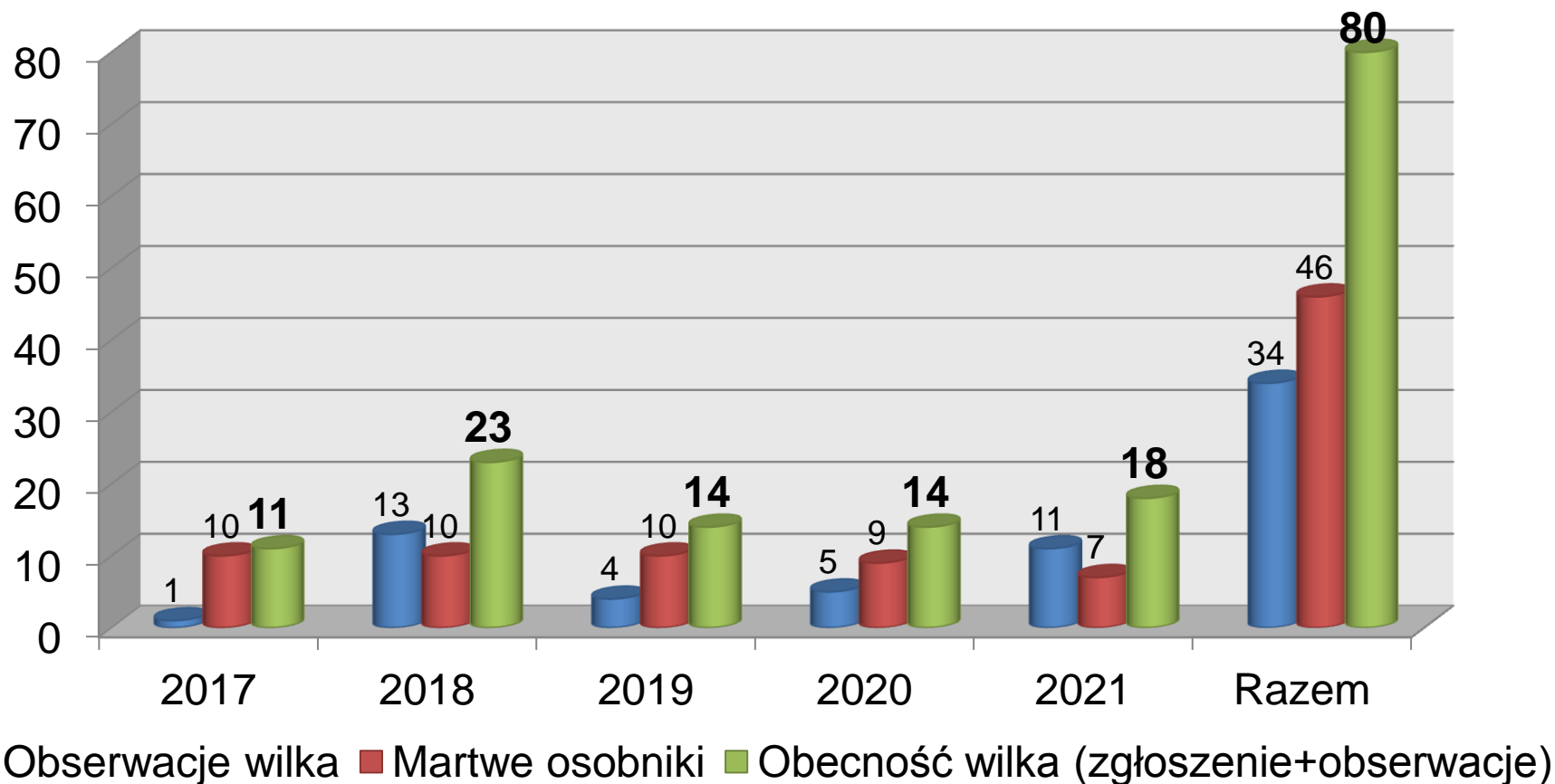
■ 2019

■ 2020

■ 2021 (stan na dzień 25.02.2021 r.)

ZGŁOSZENIE OBECNOŚCI WILKA

udział obserwacji oraz martwych osobników

OFIARY ATAKU WILKA

OFIARY ATAKU WILKA

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

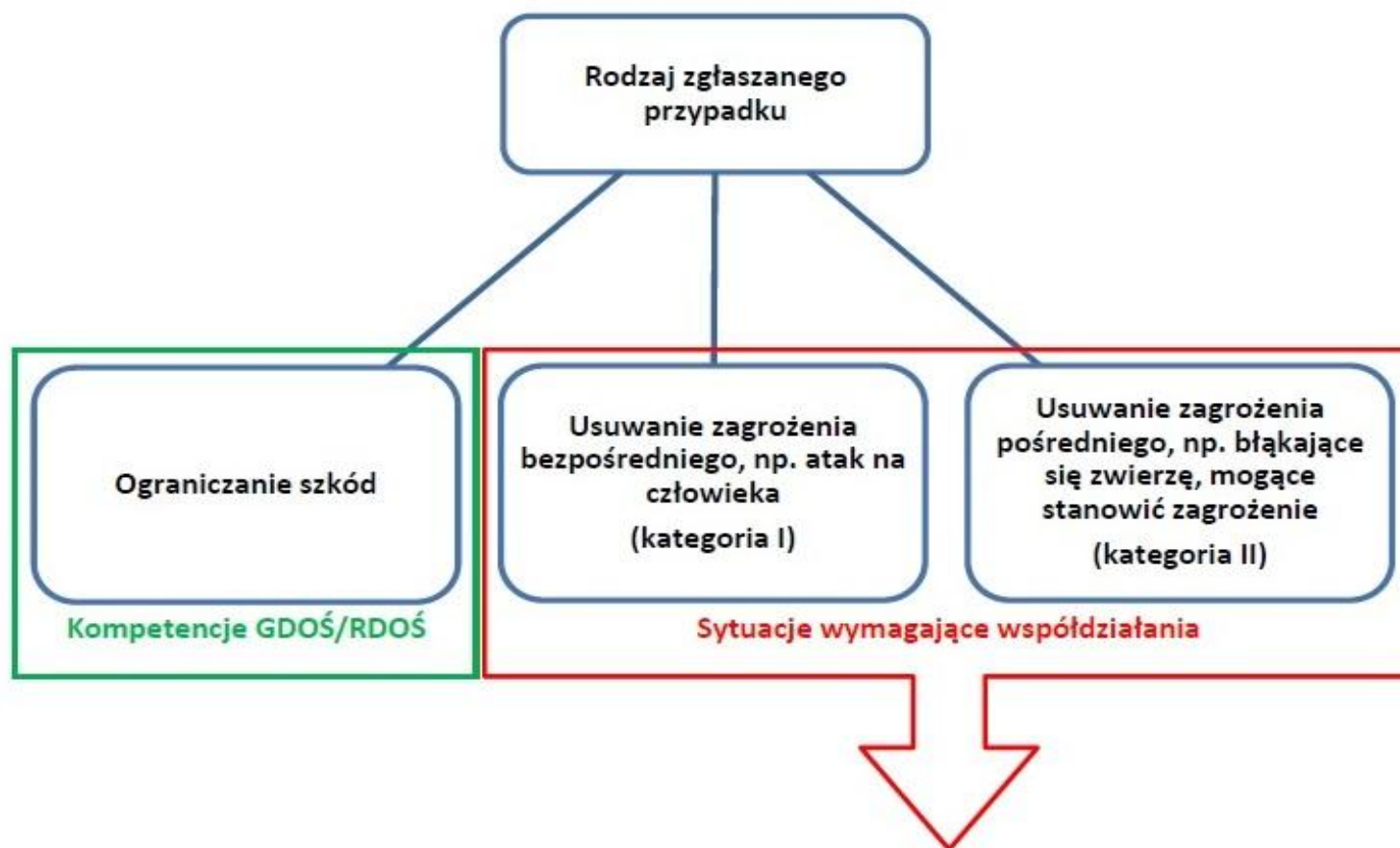

RODZAJE ZABEZPIECZEŃ PRZED ATAKIEM WILKÓW

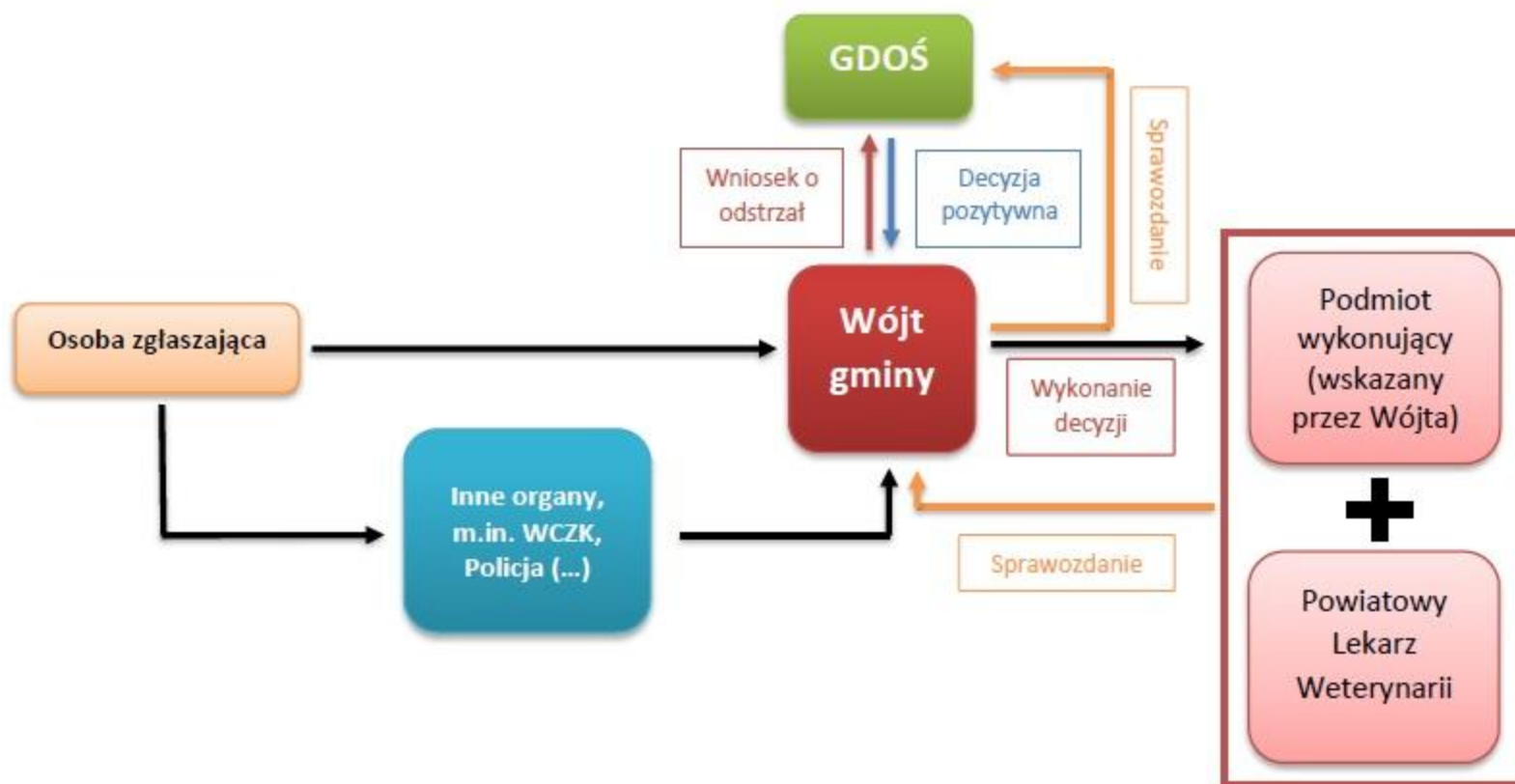

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU SYTUACJI KONFLIKTOWYCH POWODOWANYCH PRZEZ DZIKIE ZWIERZĘTA CHRONIONE

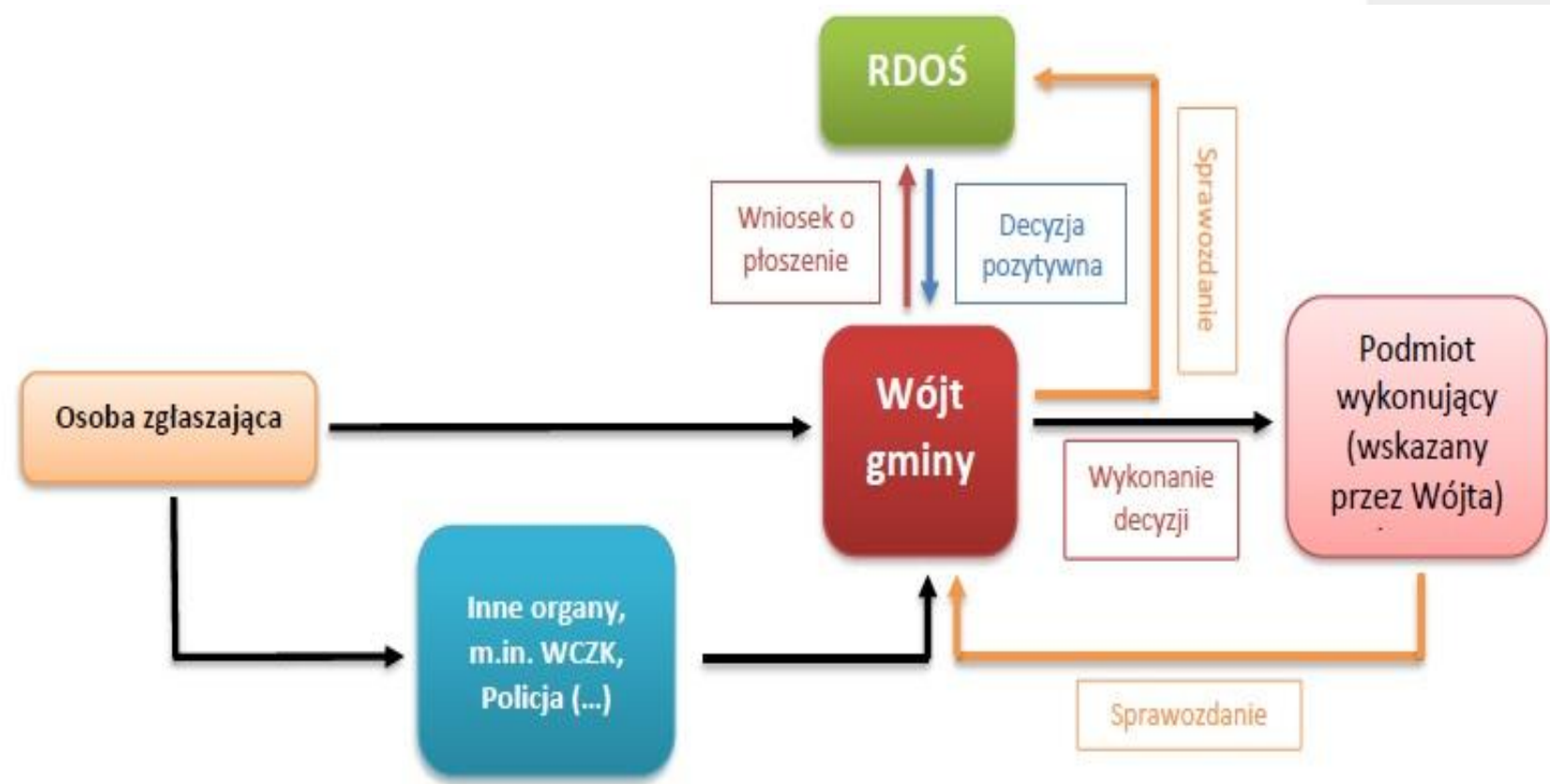
(na podstawie materiałów Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska)

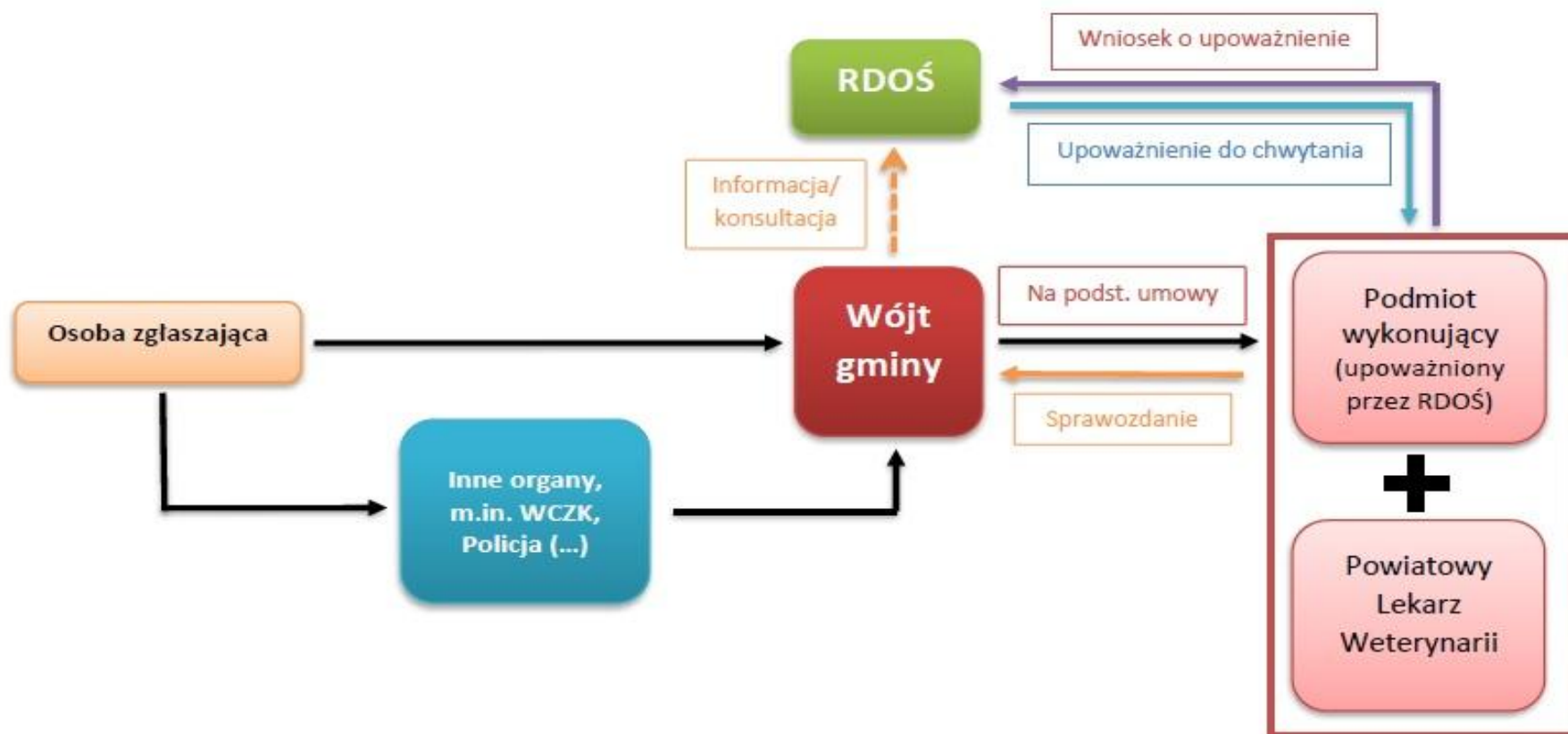
I. Schemat działania w przypadku sytuacji bezpośredniego zagrożenia (odstrzał) (kat. I)

I. 1. Schemat działania w przypadku pośredniego zagrożenia (płoszenie) (kat. II)

I. 2. Schemat działania w przypadku pośredniego zagrożenia (odłów) (kat. II)

ZAGROŻENIA DLA BEZPIECZEŃSTWA LUDZI W OPARCIU O RÓŻNE ZACHOWANIA WILKÓW. ZALECANE DZIAŁANIA WG LCIE *Large Carnivore Initiative for Europe* jest grupą ekspercką Komisji ds. Przetrwania Gatunków Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN)

Zachowanie	Ocena	Zalecane działania
Wilk przechodzi blisko zabudowań w nocy.	Nie ma zagrożenia.	Nie ma potrzeby podejmowania działań.
Wilk przechodzi w zasięgu wzroku od zabudowań podczas dnia	Nie ma zagrożenia.	Nie ma potrzeby podejmowania działań.
Wilk nie ucieka natychmiast po zobaczeniu ludzi lub pojazdów. Zatrzymuje się i przygląda.	Nie ma zagrożenia	Nie ma potrzeby podejmowania działań.
Wilk jest wielokrotnie widywany przez dłuższy czas (kilka tygodni) w odległości mniejszej niż 30 m od zamieszkałych domów.	Wymaga uwagi. Możliwość wystąpienia silnej habituacji albo uwarunkowania pokarmowego	Wnikliwa analiza sytuacji i przyczyn. Poszukać atraktantów (np. resztek pokarmu) i usunąć je. Rozważyć użycie środków zniechęcających do korzystania z resztek pokarmu.

ZAGROŻENIA DLA BEZPIECZEŃSTWA LUDZI W OPARCIU O RÓŻNE ZACHOWANIA WILKÓW. ZALECANE DZIAŁANIA WG LCIE *Large Carnivore Initiative for Europe* jest grupą ekspercką Komisji ds. Przetrwania Gatunków Światowej Unii Ochrony Przyrody (IUCN)

Wilk wielokrotnie pozwala ludziom na podchodzenie do siebie na odległość około 30 m i mniej.	Wymaga szczególnej uwagi. Wskazuje na silną habituację. Możliwe uwarunkowanie pokarmowe.	Wnikliwa analiza sytuacji i przyczyn! Rozważyć użycie środków odstraszających (kule gumowe i pociski hukowe) oraz zniechęcających do korzystania z resztek pokarmu.
Wilk wielokrotnie podchodzi do ludzi na odległość mniejszą niż 30 m. Przejawia zainteresowanie ludźmi.	Wymaga szczególnej uwagi, sytuacja niebezpieczna. Uwarunkowanie pokarmowe i silna habituacja, może prowadzić do rozwoju zachowań zuchwałych! Istnieje ryzyko zranienia.	Wnikliwa analiza sytuacji i przyczyn! Należy szybko wdrożyć działania odstraszające (kule gumowe i pociski hukowe) Jeśli działania odstraszające są nieskuteczne – usunięcie wilka. Likwidacja przyczyn!
Wilk zaatakował lub zranił człowieka nie będąc sprowokowanym.	Sytuacja skrajnie niebezpieczna	Usunięcie wilka (odłów lub odstrzał). Wnikliwa analiza przyczyn i ich likwidacja!

Dziękuję
za uwagę

Wykorzystane zdjęcia z z iStockphoto.com
oraz zdjęcia własne i materiały opracowane w GDOŚ